

Grāmatu tirdzniecības internetā tirgus uzraudzība

Apkopojot 2009.gadā veiktās grāmatu interneta tirdzniecības tirgus uzraudzības laikā iegūto informāciju, Konkurences padome secināja, ka šajā tirgus segmentā ir nepietiekami attīstīta konkurence, un, lai arī nepastāv ienākšanas barjeras jauniem tirgus dalībniekiem, tajā nav vērojama izaugsme.

Uzraudzību Konkurences padome uzsāka 2009.gada sākumā, redzot nelielo piedāvājumu tādā potenciāli interesantā tirgus segmentā kā grāmatu tirdzniecība internetā. Uzraudzības mērķis bija raksturot konkurences situāciju konkrētajā tirgū un noskaidrot iemeslus nelielajai tirgus aktivitātei, un tās ietvaros tika vērtēti konkurences apstākļi, ienākšanas barjeras, kā arī spēkā esošie līgumi starp izdevniecībām un interneta veikaliem.

Konkurences padome konstatēja, ka interneta grāmatnīcu skaits Latvijā ir neliels – no četrām 2009.gada sākumā populārākajām šobrīd saimniecisko darbību konkrētajā tirgus segmentā turpina tikai divas.

Arī lielākās grāmatnīcas kā papildu tirdzniecības kanālu klientu piesaistīšanai izmanto internetu, piedāvājot patērētājiem grāmatas iegādāties elektroniski, turklāt nedaudz lētāk nekā veikalā, taču, salīdzinot ar tradicionālo tirdzniecību, interneta tirdzniecības apjomi ir niecīgi.

Paši uzņēmumi, kas nodarbojas ar grāmatu tirdzniecību internetā, šo tirgu raksturo kā saimnieciski neizdevīgu un nerentablu. Kā galveno iemeslu mazajam pieprasījumam uzņēmumi min iedzīvotāju pirkšanas paradumus, norādot, ka „grāmatas ir īpaša prece, ko gribas pataustīt, pašķīstīt lapas”, tāpēc grāmatas bieži tiek aplūkotas internetā, bet pirktas reālā grāmatveikalā. Kā apgrūtinājums tika minēts arī nu jau atceltais pievienotās vērtības nodokļa paaugstinājums grāmatām – tā gada sākumā saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto informāciju pārdošanas apjomi samazinājās līdz pat 50% (nodokļa likmes samazināšana gan pārdošanas apjomus būtiski neietekmēja, jo krīzes apstākļos patērētāju pirkspēja bija ievērojami samazinājusies).

Lai uzsāktu komercdarbību attiecīgajā nozarē, ir nepieciešams atbilstošs programmnodrošinājums (datu bāze, sistēma), kā arī sadarbības partneri – piegādātāji (izdevniecības un grāmatu apgādi), tādējādi nepastāv īpašas ienākšanas barjeras jauniem tirgus dalībniekiem. Tāpat interneta grāmatnīcu izdevumi to darbības specifikas dēļ ir mazāki nekā tradicionālajiem grāmatveikaliem.

Šobrīd Konkurences padomei stagnējošajā tirgū nebija pamata uzsākt padziļinātu izpēti, tomēr uzraudzības laikā gūtā informācija norāda, ka tirgus attīstība ir atkarīga no izmaiņām tautsaimniecības attīstībā. Lai arī pašlaik vispārējās ekonomiskās situācijas ietekmē mazinājusies pirkspēja un darbības uzsākšana neaktīvajā tirgū patiesi varētu būt apgrūtināta, Konkurences padome uzskata, ka grāmatu tirdzniecība internetā šobrīd ir brīva niša, kas nākotnē, palielinoties iedzīvotāju pirkspējai un mainoties pirkšanas paradumiem, varētu spēt piesaistīt uzņēmēju interesi.